

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan
1099/ bck

7/1992
25.4.2008

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi: a) Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ifadeli, 28/02/2008 tarihli ve A.01.0.GNS.0.
10.00.02-3741 sayılı yazı,
b) 10/03/2008. tarihli ve 571/323 sayılı yazı.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan, Diyarbakır Milletvekili Selahattin Demirtaş tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/1992 Esas No.lu soru önergesine ilişkin cevaba esas teşkil edecek bilgilerin derlenebilmesi için ilgi (b) yazımızla ek süre istenilmiş olup, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap örneği iki nüsha halinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Ali ŞAHİN
Bakan

EK:
Soru önergesi cevabı (2 adet)

DAĞITIM:
Gereği:
TBMM Başkanlığına

Bilgi:
Başbakanlığa

Sayın Selahattin DEMİRTAŞ
Diyarbakır Milletvekili
T.B.M.M.

Bakanlığımıza yöneltip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/1992 Esas No.lu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

A) Anayasanın; 9. maddesinde, yargı yetkisinin Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağı; 138. maddesinde, hâkimlerin görevlerinde bağımsız oldukları ve Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verecekleri; hiçbir organ, makam, merci veya kişinin yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremeyeceği, genelge gönderemeyeceği, tavsiye ve telkinde bulunamayacağı; 140. maddesinde, hâkimlerin, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre görev ifa ettikleri; 142. maddesinde, mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usullerinin kanunla düzenleneceği; 144. maddesinde, hâkim ve savcılarının görevlerini, kanun, tüzük, yönetmeliklere ve genelgelere (hâkimler için idarî nitelikteki genelgelere) uygun olarak yapıp yapmadıklarının denetlenmesi; görevlerinden dolayı veya görevleri sırasında suç işleyip işlemediklerinin, hâl ve eylemlerinin sıfat ve görevleri icaplarına uyup uymadığının araştırılması ve gerektiğinde haklarında inceleme ve soruşturmanın, Adalet Bakanlığının izni ile adalet müfettişleri ya da hakkında soruşturma ve inceleme yapılacak olandan daha kıdemli hâkim veya savcı eliyle de yaptırabileceği; 159. maddesinin birinci fıkrasında, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kurulacağı ve görev yapacağı; ikinci fıkrasında, Kurulun Başkanının, Adalet Bakanı olup, Adalet Bakanlığı Müsteşarının Kurulun tabîi üyesi olduğu; Kurulun üç asıl ve üç yedek üyesinin Yargıtay Genel Kurulunun, iki asıl ve iki yedek üyesinin Danıştay Genel Kurulunun kendi üyeleri arasından, her üyelik için gösterecekleri üçer aday içinden Cumhurbaşkanınca dört yıl için seçileceği; dördüncü fıkrasında, Kurul kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulamayacağı; beşinci fıkrasında, Kurulun görevlerini yerine getirmesi, seçim ve çalışma usulleriyle itirazların Kurul bünyesinde incelenmesi esaslarının kanunla düzenleneceği;

2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun 28. maddesinde, Yargıtay ve Danıştay dairelerinin yaptıkları kanun yolu incelemeleri sırasında tek veya toplu olarak karar veren hâkimler ile iddianameyi düzenleyen, hükmün verildiği duruşmaya katılan ve kanun yoluna başvuran Cumhuriyet savcıları hakkında çok iyi, iyi, orta ve zayıf olmak üzere not verebileceği;

Hükümlerinin yer aldığı malûmlardır.

B) Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. maddesinin birinci fıkrasında, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonunun kabul ettiği 23/04/2003 tarihli ve 2003/43 sayılı Bangalor Yargı Etiği İlkelerinde, Anayasamızın 138 ve devamı maddelerinde, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununda ve ilgili diğer mevzuatta; yargı bağımsızlığına yönelik düzenlemelere yer verilmekte ve mahkemelerin bağımsızlığı ile hâkimlerin tarafsızlığını sağlamaya yönelik net kurallar getirilmektedir. Bu kapsamda hâkim ve savcı denetimleri hâkim sınıfından meslek mensubu Adalet Müfettişlerince gerçekleştirilmektedir.

Adalet müfettişleri, hâkimler hakkındaki inceleme ve denetlemelerini uluslararası sözleşmelere, Anayasaya, kanunlara ve diğer iç hukuk mevzuatına göre yargı yetkisi ile takdir hakkı dışında kalan hususlara hasretmekte, hâkimlerin dürüstlük ve tarafsızlığı ile mesleğin vakar ve haysiyetini koruyup koruyamadıklarını ayrı bir bent halinde değerlendirip, karar veya mesleki çalışmalarında tarafsız kalıp kalmadıklarını, göreve bağlılıklarını irdeleyip, yeteri kadar iş ve işlemlerini incelemek suretiyle aynı zamanda performanslarını da ölçerek haklarında hâl kâğıdı tanzim etmektedirler.

Adalet müfettişleri, inceleme ve denetlemeler sırasında 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunun 68. maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendi gereğince hâkimlerin yaptıkları işler veya davranışlarıyla görevlerini doğru ve tarafsız yapamayacakları kanısını uyandırmaları yönünde duyum veya şikâyet aldıklarında da disiplin ve cezai yönden gereğine tevessül etmektedirler.

C) Bakanlığımız ile Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliğinin müştereken, 05/04/2004 ilâ 09/07/2004 tarihleri arasında, dokuz bölgede oluşturulan otuz ayrı merkezde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Hükümlerinin ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının incelendiği 206 adet seminer düzenlediği, bu seminerlere Türkiye genelinde görev yapmakta olan 8242 hâkim ve Cumhuriyet savcısının katıldığı ve seminerlerde hâkimlerin nesnel yansızlığını düzenleyen Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. maddesi kapsamının, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin içtihatları bağlamında tartışıldığı;

Bakanlığımızın, Avrupa Birliği Komisyonu ve Avrupa Konseyi ile ortaklaşa yürüttüğü Türkiye’de İnsan Hakları Alanındaki Reformların Uygulanmasına Destek Projesi kapsamında Bakanlığımız Teftiş Kurulu Başkanlığında görev yapmakta olan 170 adalet başmüfettişi ve adalet müfettişine yönelik olarak Adil Yargılanma Hakkı ve Yargısal Etik konusunda Ankara’da 22-23/01/ 2007 (1.Grup) tarihlerinde 3 adet eğitim seminerinin düzenlendiği;

Bakanlığımız kayıtlarının tetkikinden anlaşılmıştır.

Diğer yandan, Türkiye Adalet Akademisinin 08/04/2004 tarihli ve B.03.2.TAA.0.02.00.00/1200 sayılı yazısı ile de Türkiye Adalet Akademisinde, meslek öncesi eğitim programında yer alan meslek etiği konulu dersin bir alt başlığı olarak tarafsızlığın içselleştirilmesi konusunun işlendiği;

Ayrıca, "Türk Hâkim ve Savcı Adaylarının İnsan Hakları Alanında Eğitimi ve İnsan Hakları Standartlarının İçselleştirilmesi İçin Yerel Kapasitenin Güçlendirilmesi" Projesi kapsamında 2007 yılından itibaren hâkim adaylarına "Adil Yargılanma Hakkı" başlığı altında bu konulara yer verildiği tespit edilmiştir.

D) Anayasanın "Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgi edinme ve denetim yolları" kenar başlıklı 98. maddesinin ikinci fıkrasında, "Soru, Bakanlar Kurulu adına, sözlü veya yazılı olarak cevaplandırılmak üzere Başbakan veya bakanlardan bilgi istemektir." hükmüne yer verildiği; aynı maddenin son fıkrasında da soru ile ilgili önergelerin verilme şekli, içeriği ve kapsamı ile cevaplandırılma, görüşme ve araştırma yöntemlerinin Meclis İçtüzüğü ile düzenleneceğinin öngörüldüğü;

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün, "Soru" kenar başlıklı 96. maddesinde "soru"nun kısa, gerekçesiz ve kişisel görüş ileri sürülmeksizin; kişilik ve özel yaşama ilişkin konuları içermeyen bir önerge ile Hükûmet adına sözlü veya yazılı olarak cevaplandırılmak üzere, Başbakan veya bir bakandan açık ve belli konular hakkında "bilgi istemek"ten ibaret olduğunun belirtildiği; "Sorulamayacak konular" kenar başlıklı 97. maddesinde de; başka bir kaynaktan kolayca öğrenilmesi mümkün olan konular ile tek amacı istişare sağlanmaktan ibaret konuların ve konusu evvelce Başkanlığa verilmiş gensoru önergesiyle aynı olan soruların sorulamayacağının hükme bağlandığı,

Malûmlarıdır.

Anayasanın ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün yukarıda belirtilen hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, önergede yer alan diğer soruların kişisel görüş ileri sürülmek suretiyle düşünce öğrenmeyi amaçladığı anlaşılmakla cevaplandırılmasına yasal imkân görülememiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet Ali ŞAHİN
Bakan